

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2025

Innehållsförteckning

Inledning	6
Information om svensk lagstiftning.....	6
Statsrådsberedningen.....	7
Kontakt.....	7
Arbetsmarknadsdepartementet.....	8
Kontakt.....	8
Tydligare och enklare bidrag vid start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning.....	8
Träffsäkrare och effektivare bidrag till tolk för personer med syn- eller hörselnedsättning.....	8
Höjd dagpenning för arbetslöshetsförsäkringen	9
En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster	9
Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar anpassas till den nya arbetslöshetsförsäkringen.....	10
Ändrade ersättningsnivåer i aktivitetsstödet	10
Finansdepartementet	11
Kontakt.....	11
Ett statligt stöd för driftsäkra och robusta posttjänster	11
SCB:s företagsregister blir avgiftsfritt och öppet	11
Sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier	12
Avskaffad skatt på flygresor.....	13
Slopad stämpelskatt vid in-teckning i skepp	13
Effektivare tillsyn över penningtvättsområdet	14
EU:s IPI-förordning och upphandlingslagstiftningen.....	14
Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner	14
Myndighetsledningars ansvar för det korruptionsförebyggande arbetet tydliggörs.....	15
Stoppa kriminell användning av betalningssystemet	15
Minska konsumenters överskuldsättning	16
Statligt stöd till investeringar i ny kärnkraft	16
Skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods.....	17
Försvarsdepartementet.....	18
Kontakt.....	18
Skärpta regler för brandfarliga och explosiva varor.....	18
Organisatoriska förändringar inom MSB	19
Justitiedepartementet.....	20

Kontakt	20
Asylsökande ska bo på Migrationsverkets boenden och delta i sambandsintroduktion	20
Enklare att bedriva kamerabevakning och utökade möjligheter för brottsbekämpande myndigheter att använda kameror	21
Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen	21
En modern straffrättslig preskriptionslagstiftning	21
Utvisningsbeslut ska gälla under längre tid och systemet med spårbyte avskaffas	22
Nytt rättsmedel mot långsam handläggning av klagomål hos Integritetsskyddsmyndigheten	22
Utökade möjligheter till registerkontroller för Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket och domstolarna	23
Utökade möjligheter till registerkontroller för att stärka säkerhetsarbetet och bekämpa otillåten påverkan	24
Minskade hinder mot förtidsbetalning av bostadslån	24
Utökade möjligheter att använda biometri som ett verktyg i brottsbekämpningen	24
Fler myndigheter inkluderas i informationsutbytet för att bekämpa sanktionsbrott	25
Reform av kontaktförbudslagstiftningen	25
En skärpt syn på sexuella kränkningar, bedrägerier mot äldre och brott med kön som hatbrottsmotiv	26
Fler utländska medborgare ska avtjäna sina fängelsestraff i sina hemländer	26
Ny forumregel för åtal där det förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter	27
Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier	27
Förbättrad ordning och säkerhet på Migrationsverkets förvar	27
Klimat- och näringslivsdepartementet	29
Kontakt	29
Beslut om betydande miljöpåverkan	29
Vissa av Patent- och registreringsverkets avgifter höjs	30
Ansvarsfördelningen mellan Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket förtydligas gällande avloppsanläggningar	30
Avgift för att finansiera en kapacitetsmekanism för elmarknaden	30
Växelströmsledningar på de högre spänningsnivåerna ska som huvudregel anläggas som luftledningar	31
Underhållsåtgärder på ledningar undantas från förbuden inom biotopsskyddsområden	31
Statistik avseende miljöprovning	31
Elnätsföretagens nätutvecklingsplaner	32
Stöd för testnings- och experimentinfrastruktur inom kärnkraftsutveckling	32

Skrotningspremien höjs från 10 000 kronor till 25 000 kronor	32
Takbeloppet på 40 000 kronor för klimatpremien för lätta ellastbilar behålls.....	33
Lättnader i strandskyddet – ett första steg.....	33
Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning.....	33
Lagändringar för att genomföra EU-direktiv på energiområdet.....	34
Stöd till åtgärder för minskade utsläpp av kväveföreningar i jordbruket.....	34
En ny beredskapssektor – Industri, byggande och handel	35
Förordningsändringar för att genomföra EU-direktiv på energiområdet	35
Ny instruktion för Svenska kraftnät.....	35
Kulturdepartementet	36
Kontakt	36
En moderniserad taltidningsverksamhet	36
Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet.....	37
Kontakt	37
Bekämpning av almsjukan.....	37
Stöd för att öka beredskapen inom primärproduktionen	37
Lättnader i byggkraven för studentbostäder	38
Socialdepartementet	39
Kontakt	39
Borttagande av regeln om tillgodoräknande av hemlandstid för sjuk- och aktivitetsersättning	39
Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner för den som undanhåller sig häktning, fängelse eller slutna ungdomsvård.....	40
Oberoende barnombud ska ge stöd till barn i utsatta situationer.....	40
Gårdsförsäljning av alkoholdrycker	41
En ny förebyggande socialtjänstlag	41
En ny socialtjänstförordning.....	42
Förändrade möjligheter att byta kön.....	42
Begränsad tillgång till lustgas.....	43
Uppdaterat högkostnadsskydd för läkemedel.....	43
Genomförande av tillgänglighetsdirektivet	44
Utbildningsdepartementet	45
Kontakt	45
Skolans säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte stärks	45
Skolan ska förmedla vikten av att följa lagar och andra föreskrifter i samhället	46
Ett nationellt professionsprogram införs för rektorer, lärare och förskollärare.....	46
Nytt statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet	47
Statsbidrag för fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk	47
Utökade möjligheter till förenade anställningar i högskolan	47

Stärkta och bemannade skolbibliotek	48
Förskolan ska vara skärmfri	48
Utrikesdepartementet.....	49
Kontakt	49
Ny lag om internationella sanktioner	49
Nya förutsättningar för legaliseringar och andra former av intyganden	49

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som träder i kraft under första halvåret 2025 eller en tid därefter, såväl nya lagar och förordningar som ändringar i befintliga.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). SFS publiceras elektroniskt på webbplatsen www.svenskforfattningssamling.se. Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2025:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet samt för att samordna den svenska EU-politiken.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Ulf Kristersson:

Presschef Siri Steijer

Tfn 076-136 74 96

Biträdande presschef Hanna Strömberg

Tfn 076-128 61 69

Pressekreterare Tom Samuelsson

Tfn 076-131 82 01

Pressekreterare Sara E. Persson

Tfn 076-112 78 19

Presskontakt hos EU-minister Jessica Rosencrantz:

Pressekreterare Hanna Johansen

Tfn 076-107 63 65

Till halvårsskiftet 2025 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor och ärenden som rör arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Departementet ansvarar också för integrationsfrågor, arbetet mot utanförskap och arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Dessutom ansvarar departementet för arbetet för mänskliga rättigheter på nationell nivå, att stärka hbtqi-personers rättigheter samt arbetet mot rasism och diskriminering.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknadsminister Johan Britz:

Pressekreterare Agnes Eklund

Tfn 076-142 63 78

Presskontakt hos jämställdhetsminister Nina Larsson:

Pressekreterare Natalia Rylander

Tfn 076-112 99 76

Tydligare och enklare bidrag vid start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

Ändringar: Förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program och förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Beslutsunderlag: Budgetpropositionen för 2025, prop. 2024/25:1

SFS: 2024:1346 och 2024:1347

Ikraftträdande: 1 juni 2025

Bidraget till uppstartskostnader vid start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning avskaffas. För personer med funktionsnedsättning förlängs i stället tiden inom programmet *stöd till start av näringsverksamhet*.

Ändringarna medför en tydligare och enklare hantering för såväl stödmottagare som för Arbetsförmedlingen. Stödmottagarna får bättre möjlighet att utveckla en affärsidé än vad nuvarande kontantstöd ger.

Träffsäkrare och effektivare bidrag till tolk för personer med syn- eller hörselnedsättning

Ändring: Förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Beslutsunderlag: Budgetpropositionen för 2025, prop. 2024/25:1

SFS: 2024:1347

Ikraftträdande: 1 juni 2025

Användningsområdet för bidrag för tolk för personer med syn- eller hörselnedsättning vidgas från att endast avse utbildning till att även inkludera återkommande arbetsuppgifter. Dessutom vidgas målgruppen till att även omfatta företagare. Tallitteratur och fri yrkesutövare är begrepp som upphör att användas. Den högsta nivån för bidraget sänks från 150 000 till 120 000 kr per år och anställd eller företagare.

Höjd dagpenning för arbetslöshetsförsäkringen

Ändringar: Förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

SFS: 2025:707

Ikraftträdande: 4 augusti 2025

Den högsta inkomstrelaterade dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod höjs med 36 kr till 1 236 kr per dag.

En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster

Ny lag: Lagen om arbetslöshetsförsäkring

Ny förordning: Förordningen om arbetslöshetsförsäkring

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:128 En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster

SFS: 2024:506 och 2024:1350

Ikraftträdande: 1 oktober 2025

Den nya arbetslöshetsförsäkringen baseras på inkomster. Arbetslöshetsförsäkringen ska tydligare bidra till omställning mellan arbeten, förenkla administrationen och motverka felaktiga utbetalningar. Den som ansöker om arbetslöshetsersättning ska uppfylla ett inkomstvillkor. Beräkningen av arbetslöshetsersättning ska göras per månad utifrån de inkomster som har legat till grund för rätten till ersättning och tiden som en sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa. Arbetslöshetsersättningen ska trappas ner under tiden sökanden är arbetslös och ersättningsperiodens längd ska differentieras. Förvaltningslagen görs också tillämplig på arbetslöshetskassans handläggning av ärenden om arbetslöshetsersättning.

Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar anpassas till den nya arbetslöshetsförsäkringen

Ändringar: Förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin och förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar

SFS: 2024:1354 och 2024:1355

Ikraftträdande: 1 oktober 2025

I den nya arbetslöshetsförsäkringen införs bl.a. differentierade ersättningsperioder och ett inkomstvillkor för rätt till arbetslöshetsersättning. Därför görs också ändringar när det gäller: anvisning till, utskrivning från och återinträde i de arbetsmarknadspolitiska programmen ***jobb- och utvecklingsgarantin*** och ***jobbgarantin för ungdomar***.

Ändrade ersättningsnivåer i aktivitetsstödet

Ändringar: Förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser

SFS: 2024:1358

Ikraftträdande: 1 oktober 2025

Nivåerna i aktivitetsstödet justeras. För den som har aktivitetsstöd med inkomstbaserat belopp ska den högsta möjliga ersättningsgrundande inkomsten efter 300 ersättningsdagar vara 1 364 kronor per dag. Den lägsta ersättningen för programdeltagare som har aktivitetsstöd, s.k. aktivitetsstöd med grundbelopp, höjs från 223 till 365 kronor per dag. Det införs också en nedtrappning av aktivitetsstödet med 5 procentenheter var hundra ersättningsdag från och med ersättningsdag 301. Aktivitetsstödet ska trappas ner till som lägst 365 kronor per dag.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad, kommuner och regioner, upphandling, bolag med statligt ägande, digitalisering och it samt konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakter hos finansminister Elisabeth Svantesson:

Pressekreterare Klara Söderberg

Tfn 076-108 90 82

Presskontakt hos finansmarknadsminister Niklas Wykman:

Pressekreterare Victoria Ericsson

Tfn 076-137 89 04

Presskontakter hos civilminister Erik Slottner:

Pressekreterare Samuel Dalevi

Tfn 076-133 51 18

Ett statligt stöd för driftsäkra och robusta posttjänster

Ändringar: Förordningen (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer

Beslutsunderlag: Promemorian Ett statligt stöd för driftsäkra och robusta posttjänster

SFS: 2025:305

Ikraftträdande: 1 juni 2025

Ändringen innebär att det införs en möjlighet för företag inom postområdet att söka stöd för åtgärder som syftar till att höja driftsäkerheten och robustheten för posttjänster. Postoperatörerna ges utrymme att själva bedöma vilka åtgärder som är bäst lämpade för ändamålet. Åtgärder kan bestå i till exempel reservkraft till postterminaler och reservdrivmedel till postbilar.

SCB:s företagsregister blir avgiftsfritt och öppet

Ändringar: Förordning om ändringarna i förordning (1984:692) om det allmänna företagsregistret

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:109 Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data och Statistiska centralbyråns hemställan om ändring i förordningen (1984:692) om det allmänna företagsregistret. Hemställan har remitterats.

SFS: 2025:516

Ikraftträdande: 26 juni 2025

Genom ändringar i förordningen tillhandahålls uppgifterna i det allmänna företagsregistret utan kostnad. Ändringarna innebär att det införs en upplysning om att uppgifter i det allmänna företagsregistret som utgör värdefulla datamängder enligt lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data, ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande i enlighet med kraven i den lagen. Vidare ska Statistiska centralbyrån inte få ta ut avgifter för att tillhandahålla dels uppgifter ur det allmänna företagsregistret, dels värdefulla datamängder som tillgängliggörs i ett visst format i enlighet med öppna data-lagen. Det föreslås även att bestämmelser upphävs som det inte finns behov av när uppgifter i registret tillhandahålls avgiftsfritt eller som inte tillämpas.

Sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier

Ändringar: Lagen (2022:156) om alkoholskatt, lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, skatteförfarandelagen (2011:1244), förordningen (2022:183) om alkoholskatt, förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:47 Sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier

SFS: 2025:102–107

Ikraftträdande: 1 juli 2025 (vissa administrativa bestämmelser trädde i kraft 1 maj 2025)

Genom ändringarna sänks alkoholskatten för öl från oberoende småbryggerier. Nedsättningen omfattar öl producerad av producenter vars årsproduktion uppgår till som mest 3 miljoner liter öl. Producenterna delas in i fem olika kategorier utifrån sin årsproduktion. Öl från producenter i kategorin med lägst produktion ges skattenedsättning med 50 procent. Nedsättningen minskar sedan stegvis med 10 procent-enheter per kategori.

Nedsättningen gäller enbart öl från producenter som är juridiskt och ekonomiskt oberoende från andra ölproducenter och som dessutom inte

tillverkar på licens. Det krävs även att producenten använder lokaler som är fysiskt skilda från andra ölproducenter.

Skatteverket ges vissa möjligheter till föreläggande och revision avseende den som är eller kan antas vara ett oberoende småbryggeri.

Avskaffad skatt på flygresor

Ändringar: Lagen (2017:1200) om skatt på flygresor, skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:1 Budgetproposition för 2025

SFS: 2024:1137 och 2024:1138

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Flygskatten avskaffas genom att lagen om skatt på flygresor upphävs. Flygskatten minskar flygets lönsamhet och i förlängningen riskerar skatten att minska antalet flyglinjer. Flyget har stor betydelse för Sveriges ekonomi och konkurrenskraft genom att tillgodose individers och näringslivets behov av långväga resor. I takt med att flygets klimateffekter mer och mer hanteras på EU-nivå minskar behovet av en nationell flygskatt ur klimathänseende. Ett avskaffande minskar dessutom den administrativa bördan för både flygföretagen och myndigheterna. Nödvändiga följdändringar görs i skatteförfarandelagen.

Slopad stämpelskatt vid inteckning i skepp

Ändringar: Lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter, sjölagen (1994:1009) och förordningen (1984:406) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:107 Slopad stämpelskatt vid inteckning i skepp

SFS: 2025:391–393

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Stämpelskatten vid beviljande av ansökningar om inteckning i skepp slopas. Enligt de gällande reglerna ska stämpelskatt betalas till staten när en ansökan om inteckning i skepp beviljas. Stämpelskatten är i dessa fall fyra kronor för varje fullt tusental kronor av det belopp som intecknas. Ändringarna innebär att det inte längre behöver betalas någon sådan stämpelskatt.

Effektivare tillsyn över penningtvättsområdet

Ändringar: lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:73 Avveckling av statliga kasinon

SFS: 2025:293 och 2025:294

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Spelinspektionen är tillsynsmyndighet inom penningtvättsområdet över sådana verksamhetsutövare som driver spelverksamhet med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138). Genom ändringarna får myndigheten möjlighet att meddela vissa föreskrifter. Det gäller föreskrifter som innebär att verksamhetsutövarna ska lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden, antingen periodiskt eller på myndighetens begäran.

EU:s IPI-förordning och upphandlingslagstiftningen

Ändringar: Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner och lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:116 EU:s IPI-förordning och upphandlingslagstiftningen

SFS: 2025:360–363

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Vissa ändringar görs i upphandlingslagstiftningen med anledning av EU:s IPI-förordning (Instrumentet för internationell upphandling – IPI). Förslagen innebär att leverantörers rätt till rättsmedel tydliggörs i upphandlingslagarna när det gäller upphandlande myndigheters eller enheters felaktiga tillämpning av unionsrättsliga bestämmelser om offentlig upphandling. Det klargörs också att upphandlande myndigheters och enheters tillämpning av IPI-förordningens bestämmelser om upphandling ingår i tillsynsmyndighetens tillsynsområde.

Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner

Ändringar: Kommunallagen (2017:725)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:80 Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner

SFS: 2025:374

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Genom ändringarna införs en skyldighet för kommuner och regioner att förebygga att en förtroendevald utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. Det gäller personer som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid, bland annat kommunal- och regionråd. Det tydliggörs även att den interna kontrollen i kommuner och regioner ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten.

Myndighetsledningars ansvar för det korruptionsförebyggande arbetet tydliggörs

Ändringar: Myndighetsförordningen (2007:515)

Beslutsunderlag: Promemorian Förslag till reglering som tydliggör myndighetsledningars ansvar för det korruptionsförebyggande arbetet

SFS: 2025:310

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Genom ändringen tydliggörs att det i myndighetsledningens ansvar för att säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Syftet är att förtydliga det ansvar för att förebygga korruption som myndighetsledningarna för förvaltningsmyndigheter under regeringen har.

Stoppa kriminell användning av betalningssystemet

Ändringar: Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, lagen (2010:751) om betaltjänster, lagen (2011:755) om elektroniska pengar, lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, lagen (2025:293) om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:134: Åtgärder mot missbruk av betalningssystemet

SFS: 2025:633–637

Ikraftträdande: 1 juli 2025

För att bekämpa penningtvätt och terrorism införs lagändringar så att företag som förmedlar betalningar mellan banker – clearingbolag – blir skyldiga att övervaka transaktioner och lämna uppgifter om misstänkta transaktioner till bankerna. Clearingbolagen blir också skyldiga att rapportera misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism till polisen.

Finansinspektionen får också få större möjligheter att pröva lämpligheten hos betaltjänstombud för utländska företag. Detta eftersom dessa ombud är särskilt utsatta för att utnyttjas för att överföra pengar mellan kriminella nätverk internationellt inom ramen för alternativa betalningssystem, så kallad hawala-verksamhet.

Minska konsumenters överskuldsättning

Ändringar: lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter, kreditupplysningslagen (1973:1173), lagen (1992:160) om utländska filialer m.m., lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal och lagen (2025:255) om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:138 Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden

SFS: 2025: 596–603

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Konsumentkreditinstitut, så kallade snabblåneföretag, ska inte längre få lämna eller förmedla krediter till konsumenter utan att ansöka om tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse. Detta för att skydda konsumenterna från överskuldsättning och motverka osund kreditgivning. Snabblåneföretagens lån har ofta en avsevärt högre ränta än den ränta bankerna ger. Deras låntagare utgörs i hög omfattning av unga människor med låga inkomster. Deras låntagare får också i väsentligt högre grad än bankers låntagare betalningspåminnelser, inkassokrav och skulder hos Kronofogde-myndigheten.

Statligt stöd till investeringar i ny kärnkraft

Ny lag: Lagen (2025:587 om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft

Ny förordning: Förordning (2025:000) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:150 Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2025

Ett nytt statligt stöd införs till företag som avser investera i nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Stöd får lämnas i form av statliga lån och

dubbelriktade differenskontrakt. Företag får ansöka om stöd för kärnkraftsreaktorer som är lokaliserade på samma plats och med en sammanlagd installerad elektrisk effekt om minst 300 MW. Om det finns särskilda skäl kan effektgränsen sättas lägre. Företaget som söker stöd får inte bedriva någon annan verksamhet än det som stödet avser. Regeringen beslutar om stödet. Kompletterande bestämmelser till lagen finns i en förordning som reglerar vad en ansökan om stöd ska innehålla.

Skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods

Ändringar: brottsbalken, lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m., lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, lagen (1998:506) om flyttning och kontroll av vissa punktskattepliktiga varor, lagen (1999:158) om investerarskydd, lagen (2000:1225) om straff för smuggling, lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden, tullbefogenhetslagen (2024:710), lagen (2024:782) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot, förordningen (1999:1134) om belastningsregister, förordningen (2004:1319) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m., vägtrafikdataförordningen (2019:382), förordningen (2024:902) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot, förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:129 Skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods

SFS: 2025:638–654

Ikraftträdande: 1 september 2025

Ett nytt brott, utförselhäleri, införs. Straffet för utförselhäleri ska vara fängelse i högst två år och för grovt utförselhäleri fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Även försök, förberedelse och stämpling till utförselhäleri och grovt utförselhäleri kriminaliseras. Det nya brottet ska ingå i Tullverkets huvuduppdrag. Vidare införs en särskild straffskala för narkotikasmuggling av normalgraden om narkotikan är avsedd att säljas. Anställda vid Tullverket ska kunna biträda åklagare vid utredningar om självständigt förverkande och ska, i likhet med en polisman, få inleda en sådan utredning. Brottsbekämpande myndigheter ska få behålla förverkad egendom för utbildningsändamål eller för forensiska ändamål. Egendom som har omhändertagits ska under vissa omständigheter få förstöras i förtid.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för frågor om totalförsvaret. Ansvaret inkluderar Sveriges militära försvar och samordning av civilt försvar. Departementet ansvarar även för samordning av samhällets krisberedskap och skydd mot olyckor. Vidare inriktar och följer departementet upp Sveriges bidrag till Natos avskräckning och försvar, internationella försvarssamarbeten samt internationella insatser.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Pål Jonson:

Pressekreterare Johan Hjelmstrand

Tfn 076-126 69 22

Presskontakt hos minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin:

Pressekreterare Cornelia Norman

Tfn 073-804 34 48

Skärpta regler för brandfarliga och explosiva varor

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, ordningslagen (1993:1617), förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:163 Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn

SFS: 2025:709–712

Ikraftträdande: 15 juli 2025

De nya reglerna syftar till att minska kriminellas tillgång till sprängmedel genom att förebygga och försvåra illegal hantering av brandfarliga och explosiva varor. Det brottsförebyggande perspektivet i tillståndsprövningen stärks. Möjligheten att återkalla och ändra tillstånd utökas. För att kommunerna ska få bättre tillsynsmöjligheter införs en anmälningsskyldighet för tillståndshavare gällande användning och tillfällig förvaring av explosiva varor. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får en samordnande roll för kommunernas tillståndsverksamhet. MSB ges också ansvar för tillsyn över den kommunala tillstånds- och tillsynsverksamheten. Det genomförs också ändringar för att öka informationsutbytet mellan olika kommuner samt mellan kommuner och Polismyndigheten. Dessutom införs

en ny bestämmelse om sekretess i tillsynsärenden för att förhindra att explosiva varor kommer till brottslig användning.

Organisatoriska förändringar inom MSB

Ändringar: Förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Beslutsunderlag: Promemorian Vissa organisatoriska förändringar av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

SFS: 2025:607

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Ändringen innebär att verksamheten skydd mot olyckor och åtgärder inom befolkningsskyddet bedrivs inom en egen del av MSB och att regeringen utser chefen för verksamheten.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar för rättsväsendets myndigheter, bland andra polisen, åklagarna, domstolarna och kriminalvården.

Departementet ansvarar också för migrationsfrågor. Lagstiftningen inom statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt, allmän ordning och säkerhet samt migrations- och asylrätt ligger inom departementets ansvarsområde.

Kontakt

Presskontakter hos justitieminister Gunnar Strömmer:

Pressekreterare Caroline Opsahl

Tfn 076-141 15 42

Pressekreterare Ebba Korill

Tfn 076-126 49 29

Presskontakt hos migrationsminister Johan Forssell:

Pressekreterare Victoria Holmqvist

Tfn 076-142 29 39

Asylsökande ska bo på Migrationsverkets boenden och delta i samhällsintegration

Ändringar: Bland annat utlänningslagen (2005:716), lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:49 En ny ordning för asylsökandes boende

SFS: 2025:57–69

Ikraftträdande: 1 mars 2025

Lagändringarna syftar till att åstadkomma en ny ordning för asylsökandes boende, där utgångspunkten är att asylsökande ska bo på Migrationsverkets boenden i stället för att ordna boende på egen hand. Förslagen innebär bland annat att en asylsökande som huvudregel endast ska ha rätt till ekonomiskt bistånd under asyltiden om han eller hon bor på ett av Migrationsverkets asylboenden, och att en ansökan om uppehållstillstånd får betraktas som återkallad för en asylsökande som inte bor på ett asylboende och inte heller håller Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress. Det föreslås också en lagreglerad skyldighet för asylsökande att delta i samhällsintegration.

Enklare att bedriva kamerabevakning och utökade möjligheter för brottsbekämpande myndigheter att använda kameror

Ändring: Bland annat kamerabevakningslagen (2018:1200) och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Underlag: Prop. 2024/25:93 Kamerabevakning i brottsbekämpning och annan offentlig verksamhet – utökade möjligheter och ett enklare förfarande

SFS: 2025:220–224

Ikraftträdande: 1 april 2025

Syftet med lagändringarna är att reglerna om kamerabevakning ska bli mer ändamålsenligt utformade och motsvara de behov av bevakning som finns i dag. Bland annat har kravet på tillstånd för kamerabevakning tagits bort och brottsbekämpande myndigheter får använda kameror på fler platser.

Möjligheterna för brottsbekämpande myndigheter att använda kameror i brådskande fall förbättras, och Polismyndigheten och Säkerhetspolisen får använda teknik som känner igen registreringsnummer (ANPR-teknik) i hela landet utan att behöva göra en intresseavvägning.

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen

Ändringar: Bland annat lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:65 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen

SFS: 2025:170 och 2025:179

Ikraftträdande: 1 april 2025

I syfte att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten och bryta rekryteringen av barn och unga in i de kriminella nätverken blir ett antal myndigheter, kommuner, regioner och skolor skyldiga att lämna ut uppgifter till Polismyndigheten och övriga de brottsbekämpande myndigheter.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvårdens möjlighet att lämna uppgifter till brottsbekämpningen ökar. Banker och finansiella företag blir skyldiga att på begäran lämna uppgifter om enskilda personer till brottsbekämpningen, om uppgifterna behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet.

En modern straffrättslig preskriptionslagstiftning

Ändringar i lag: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:59 En modern straffrättslig

preskriptionslagstiftning

SFS: 2025:151

Ikraftträdande: 1 april 2025

Den straffrättsliga preskriptionslagstiftningen är närmare hundra år gammal. Preskriptionsregleringen tillkom i en tid då samhället, brottsligheten och det straffrättsliga regelverket såg annorlunda ut än i dag. Genom den forensiska och tekniska utvecklingen finns numera helt andra möjligheter att klara upp äldre brott än tidigare. Mot bakgrund av detta införs bl.a. ett nytt och modernare kapitel om preskription, preskriptionstiderna för allvarliga brott förlängs och utdömda fängelsestraff ska inte längre vara föremål för preskription.

Utvisningsbeslut ska gälla under längre tid och systemet med spårbyte avskaffas

Ändringar: Bland annat utlänningslagen (2005:716) och lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:92 Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud

SFS: 2025:225–231

Ikraftträdande: 1 april 2025

Lagändringarna, som bland annat syftar till att fler personer ska återvända till sitt hemland, innebär att ett beslut om avlägsnande ska gälla i fem år från det att utläningen har lämnat landet, eller längre om det finns ett återreseförbud som löper. Ändringarna innebär vidare en möjlighet att meddela längre återreseförbud i vissa fall samt att systemet med så kallat spårbyte avskaffas, dvs. möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd för arbete inifrån landet efter avslag på asylansökan.

Nytt rättsmedel mot långsam handläggning av klagomål hos Integritetsskyddsmyndigheten

Ändringar: Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och brottsdatalagen (2018:1177)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:88 Ett nytt rättsmedel i dataskyddslagen och brottsdatalagen

SFS: 2025:256 och 2025:257

Ikraftträdande: 1 maj 2025

Kriminalvården får möjlighet att mot belastningsregistret kontrollera den som ska passera in i häkte eller anstalt för att där bistå i verksamheten eller

där utföra arbete åt myndigheten eller på fastigheten. Kriminalvården får också möjlighet att mot belastnings- och misstankeregistret kontrollera personer som ska bedriva verksamhet och arbeta med dömda personer i halvvägshus, hem för vårdvistelse och vid s.k. kontraktsvård.

Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket och domstolarna ges möjlighet att mot belastnings- och misstankeregistret kontrollera samtliga personer inför anställning.

Utökade möjligheter till registerkontroller för Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket och domstolarna

Ändringar:

- a) förordning om ändring i förordningen (1996:379) med hovrättsinstruktion
- b) förordning om ändring i förordningen (1996:380) med kammarrättsinstruktion
- c) förordning om ändring i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder
- d) förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister
- e) förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister
- f) förordning om ändring i fängelseförordningen (2010:2010)
- g) förordning om ändring i häktesförordningen (2010:2011)

Beslutsunderlag: Kriminalvårdens hemställan Utökade möjligheter till registerkontroller för Kriminalvården (Ju 2024/01167), Domstolsverkets hemställan utökade möjligheter till registerkontroller (Ju 2024/00516), Promemoria Utökade möjligheter till registerkontroller för Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och myndigheterna inom Sveriges Domstolar (Ju 2024/01511)

SFS-nummer: 2025:336–342

Ikraftträdande: 23 juni 2025

Det finns ett stort behov av utökade möjligheter att göra registerkontroller i syfte att motverka infiltration och otillbörlig påverkan från den organiserade brottsligheten. Genom förordningsändringarna får Kriminalvården möjlighet att mot belastningsregistret kontrollera den som ska passera in i häkte eller anstalt för att där bistå i verksamheten eller där utföra arbete åt myndigheten eller på fastigheten. Kriminalvården får också möjlighet att mot belastnings- och misstankeregistret kontrollera personer som ska bedriva verksamhet och arbeta med dömda personer i halvvägshus, hem för vårdvistelse och vid s.k. kontraktsvård. Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket, allmänna domstolar och allmänna förvaltningsdomstolar ges möjlighet att mot

belastnings- och misstankeregistret kontrollera samtliga personer inför anställning.

Utökade möjligheter till registerkontroller för att stärka säkerhetsarbetet och bekämpa otillåten påverkan

Ändringar: Förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister och förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Beslutsunderlag: Intern PM (Ju/DÅ)

SFS: 2025:339 och 2025:340

Ikraftträdande: 23 juni 2025

Förordningsändringarna syftar till att förhindra att kriminella aktörer får tillträde till verksamheter där de kan påverka rättsprocessen eller utgöra en säkerhetsrisk. Kriminalvården får utökade möjligheter att kontrollera de personer som får tillträde till häkten och anstalter, samt de som ska bedriva verksamhet och arbeta med dömda personer i halvvägshus, hem för vårdvistelse och vid så kallad kontraktsvård. Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket och domstolarna ges möjlighet att kontrollera samtliga personer som anställs vid myndigheterna. Kontrollerna kommer att ske mot belastnings- och misstankeregistret.

Minskade hinder mot förtidsbetalning av bostadslån

Ändringar: Konsumentkreditlagen (2010:1846)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:97 En ny regel om ränteskillnadsersättning – minskade hinder mot förtidsbetalning av bostadslån

SFS: SFS 2025:365

Ikraftträdande: 1 juli 2025

En ny schablonregel för ränteskillnadsersättning vid förtidsbetalning av ett bundet bostadslån införs. Den tidigare modellen har medfört omotiverade kostnader för många konsumenter. Regleringen syftar till att stärka konsumentskyddet, öka konkurrensen på bolånemarknaden och minska hindren för konsumenter som har behov av att binda sin ränta.

Utökade möjligheter att använda biometri som ett verktyg i brottsbekämpningen

Ändringar: Bland annat rättegångsbalken och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Beslutsunderlag: Biometri i brottsbekämpningen Prop. 2024/25:37

SFS: 2025:128 och 2025:135

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Brottskämpningen behöver effektivare verktyg för att fler brott ska klaras upp och fler gärningsmän bli lagförda. Ändringarna innebär utökade möjligheter att använda biometri som ett verktyg i brottsbekämpningen. Biometriska underlag ska tas upp, registreras och användas vid utredning av brott i större utsträckning. Polisens nuvarande register över dna-profiler, fingeravtryck och signalement ersätts av nya biometrireger. Vid förundersökning om viss allvarlig brottslighet ska biometriska jämförelser av ansiktsbilder och fingeravtryck av misstänkta gärningsmän göras mot Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier. Dna-baserad släktforskning tillåts under vissa förutsättningar vid mord och grova våldtäktsbrott.

Fler myndigheter inkluderas i informationsutbytet för att bekämpa sanktionsbrott

Ändringar: Förordning (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet

Beslutsunderlag: Intern PM

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och Kommerskollegium inkluderas bland de myndigheter som är skyldiga att dela information i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka organiserad brottslighet på sanktionsområdet. Svenska myndigheter har ett ansvar att säkerställa att EU:s sanktioner genomförs och efterlevs. Sedan tidigare omfattas 22 myndigheter av skyldigheten att lämna uppgifter enligt lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet. Bland dessa finns till exempel Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket och Tullverket.

Reform av kontaktförbudslagstiftningen

Ändringar: brottsbalken, äktenskapsbalken, lagen (1988:688) om kontaktförbud, lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn, sambolagen (2003:376), lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder samt lagen (2024:7) om preventiva vistelseförbud

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:123 Kontaktförbud – ett utökat skydd för utsatta personer

SFS-nummer: 2025:000

Ikraftträdandedatum: 1 juli 2025

Kontaktförbud är en viktig skyddsåtgärd för främst kvinnor och barn som är utsatta för våld och andra kränkningar i nära relationer. Ändringarna innebär bl.a. att kontaktförbud ska kunna meddelas i fler fall, att det införs en presumtion för kontaktförbud efter allvarliga brott i nära relationer och att utvidgade och särskilt utvidgade kontaktförbud ska kunna omfatta större geografiska områden.

En skärpt syn på sexuella kränkningar, bedrägerier mot äldre och brott med kön som hatbrottsmotiv

Ändringar: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:124 Skärpt syn på sexuella kränkningar, bedrägerier mot äldre och brott med kön som hatbrottsmotiv

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Den som genomför ett samlag eller en annan sexuell handling med ett barn under 18 år och otillbörligt utnyttjar att barnet har en nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet ska kunna dömas för våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn. Brottsbeteckningen köp av sexuell tjänst ändras till köp av sexuell handling och det straffbara området för det brottet och för koppleri utvidgas till att även omfatta handlingar som utförs på distans, utan fysisk kontakt. Kön läggs till i den bestämmelse som gäller straffskärpning vid brott som begås med hatbrottsmotiv. Fler fall av bedrägeri ska bedömas som grova brott och ge ett hårdare straff, genom att det särskilt ska beaktas bland annat om gärningsmannen på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat offrets skyddslösa eller utsatta ställning.

Fler utländska medborgare ska avtjäna sina fängelsestraff i sina hemländer

Ny lag: Lag (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål

Ny förordning: Förordning (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål

Ändringar: Lag (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och förordning (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, med flera, ersätts av ny lag och ny förordning

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:104 Internationell verkställighet i brottmål

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Ungefär en femtedel av alla som avtjänar fängelsestraff i Sverige är medborgare i ett annat land. Syftet med lagen är bland annat att snabba på processen vid överförande av fängelsestraff och att öka antalet dömda som avtjänar fängelsestraff i sina hemländer. Den nya lagen reglerar överförande av verkställighet i brottmål från och till Sverige av bland annat fängelsestraff, och innebär bland annat att en dömd person utan samtycke ska kunna få avtjäna sitt fängelsestraff i en annan stat om han eller hon ska utvisas ur Sverige.

Ny forumregel för åtal där det förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter

Ändringar: Rättegångsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:141 Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier, m.m.

SFS: 2025:580

Ikraftträdande: 2 juli 2025

Lagändringen innebär att åtal där det förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska tas upp av Stockholms tingsrätt.

Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier

Ändringar: Brottsbalken, rättegångsbalken, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förvaltningslagen (2017:900), offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:141 Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier m.m.

SFS:2025:000

Ikraftträdande: 2 juli 2025

Lagändringarna innebär bland annat ett utvidgat straffrättsligt skydd och skärpta straffskalor för våld eller hot mot tjänsteman, att förolämpning mot tjänsteman införs som ett nytt brott och ett uttryckligt stöd för att i vissa fall utelämna namn i underrättelser om beslut.

Förbättrad ordning och säkerhet på Migrationsverkets förvar

Ändringar: Utlänningslagen (2005:716)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:161 Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2025

Migrationsverket får utökade möjligheter att använda sig av tvångs- och kontrollåtgärder vid förvaren, för att förbättra möjligheterna att upprätthålla ordningen och säkerheten. Ändringarna innebär bland annat att kroppsvisitation får ske i fler fall och vid en lägre misstankegrad än i dag och att försändelser får undersökas vid en lägre misstankegrad. De förvarstagnas bostadsrum och andra slutna förvaringsställen får undersökas, om det finns behov av det, och Migrationsverket får vid behov införa allmän inpasseringskontroll. Det införs också en ny form för kontroll av besök, så kallade glasrutebesök.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Klimat- och näringslivsdepartementet har ansvar för frågor som rör klimat, miljö, energi, näringsliv och innovation. Departementet ansvarar även för strålsäkerhet, Agenda 2030 samt friluftsliv och arbetar med omställningen till cirkulär ekonomi.

Kontakt

Presskontakter hos energi- och näringsminister samt
vice statsminister Ebba Busch:
Presschef Mia Widell
Tfn 076-125 17 09

Pressekreterare Andia Gemsjö
Tfn 076-126 18 28

Presskontakt hos klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari:
Pressekreterare Niki Westerberg
Tfn 070-250 59 40

Beslut om betydande miljöpåverkan

Ändringar: Miljöbalken med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:153 Ett förbättrat genomförande av
MKB-direktivet

SFS: 2025:751 och 2025:752 samt 2025:770–779

Ikraftträdande: 1 augusti 2025

Det införs krav i miljöbalken och vissa sektorslagar, t.ex. väglagen, som bl.a. innebär att beslut om betydande miljöpåverkan i tillståndsärenden ska offentliggöras för allmänheten. Ändringar görs i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och vattenverksamhetsförordningen (1998:1388). Ändringarna innebär bl.a. att tillsynsmyndigheten i ett beslut ska bedöma om en anmälningspliktig verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, att beslutet ska offentliggöras för allmänheten och att verksamheten inte får påbörjas förrän myndigheten bedömt att en sådan påverkan inte kan antas. Genom en ändring i miljöbalken förtydligas att miljöorganisationernas klagorätt omfattar beslut i frågan om en anmälningspliktig verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Vissa av Patent- och registreringsverkets avgifter höjs

Ändringar: Varumärkesförordningen (2011:594) och patentförordningen (2024:1020)

SFS: 2025:29 och 2025:30

Ikraftträdande: 15 mars 2025

Ändringen i varumärkesförordningen innebär att avgiften i varumärkesärenden höjs för nya ansökningar, ansökningar om förnyelse, ansökningar som återupptas och för ansökningar om hävning av en registrerings giltighet internationellt.

Ändringarna i patentförordningen innebär att årsavgifterna för patent höjs för år 3–20. Även grundavgiften för offentliggörande av en ansökan om patent och avgiften för ansökan om s.k. förklaringsavgift höjs.

Ansvarsfördelningen mellan Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket förtydligas gällande avloppsanläggningar

Ändringar: Miljötillsynsförordningen (2011:13)

SFS: 2025:21

Ikraftträdande: 4 mars 2025

Ändringen innebär att Havs- och vattenmyndigheten ska ge tillsynsvägledning i frågor om avloppsanläggningar för hushållspillvatten som är dimensionerade för högst 200 personekvivalenter.

Avgift för att finansiera en kapacitetsmekanism för elmarknaden

Ny lag: Lag om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:48 En kapacitetsmekanism för elmarknaden

SFS: 2025:50

Ikraftträdande: 16 mars 2025

En kapacitetsmekanism för elmarknaden är en åtgärd för att se till att nödvändig resurstillräcklighet uppnås genom ersättning till dem som håller resurser tillgängliga. Enligt den nya lagen om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden får Affärsverket svenska kraftnät ta ut en avgift av balansansvariga för att täcka verkets kostnader enligt sådana avtal som ingås för att det ska finnas en kapacitetsmekanism. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om avgifterna.

Växelströmsledningar på de högre spänningsnivåerna ska som huvudregel anläggas som luftledningar

Ändringar: Förordningen (2021:808) om nätkoncession

SFS: 2025:34

Ikraftträdande: 1 mars 2025

En ny teknikvalsregel införs som innebär att växelströmsledningar, som är avsedda för en spänning om 130 kilovolt eller högre, som huvudregel ska anläggas som luftledningar, om inte något av de angivna undantagen är uppfyllda. Dessutom införs ändringar om vad en ansökan om nätkoncession ska innehålla.

Underhållsåtgärder på ledningar undantas från förbuden inom biotopsskyddsområden

Ändringar: Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

SFS: 2025:33

Ikraftträdande: 1 mars 2025

Underhållsåtgärder på starkströmsledningar undantas från förbuden som gäller inom biotopsskyddsområden, om nätkoncessionen meddelades innan biotopsskyddsområdet beslutades.

Statistik avseende miljöprövning

Ändringar: Förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter och miljöprövningsförordningen (2013:251)

Beslutsunderlag: Remisspromemorian Permanent insamling av statistik om miljöprövning (M2022/02173)

SFS: 2025:216 och 2025:217

Ikraftträdande: 16 april 2025

Naturvårdsverket har sedan 2021 haft i uppdrag att lämna en årlig samlad redovisning av statistik avseende miljöprövning. Domstolsverket och länsstyrelserna har bidragit med information. Uppdraget permanentas genom förordningsändringarna som innebär att Naturvårdsverket ges en samordnande roll för att sammanställa och analysera statistik som avser dels prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken, dels prövning av vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Statistiken ska redovisas årligen till regeringen tillsammans med en analys av behovet av och åtgärder för att utveckla statistiken. Domstolsverket och de berörda länsstyrelserna ska även fortsättningsvis bidra med information. En mark- och miljödomstol

som har handlagt ett överklagande i ett mål eller ärende om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken där länsstyrelsens miljöprövningsdelegation är första instans ska informera miljöprövningsdelegationen om domstolens dom eller slutliga beslut har överklagats i rätt tid.

Elnätsföretagens nätutvecklingsplaner

Ändringar: Förordningen (2022:585) om elnätsverksamhet

SFS: 2025:272

Ikraftträdande: 1 juni 2025

Energimarknadsinspektionen ska sammanställa innehållet i elnätsföretagens nätutvecklingsplaner och göra det tillgängligt på sin webbplats. Inspektionen ska även få meddela verkställighetsföreskrifter om hur nätutvecklingsplanen ska ges in till myndigheten.

Stöd för testnings- och experimentinfrastruktur inom kärnkraftsutveckling

Ändringar: Förordningen (2008:761) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet

SFS: 2025:295

Ikraftträdande: 1 juni 2025

Ändringen gör det möjligt att betala ut stöd under den allmänna gruppundantagsförordningen till testnings- och experimentinfrastruktur på energiområdet. Det gör det möjligt för Statens energimyndighet att ge stöd bl.a. till forskning inom kärnkraftsområdet som kräver sådan infrastruktur.

Skrotningspremien höjs från 10 000 kronor till 25 000 kronor

Ändringar: Förordningen (2024:627) om skrotningspremie till privatpersoner vid köp eller leasing av elbil

SFS: 2025:296

Ikraftträdande: 27 maj 2025

Ändringarna i förordningen om skrotningspremie till privatpersoner vid köp eller leasing av elbil innebär att skrotningspremien höjs från 10 000 kr till 25 000 kronor och att höjningen gäller retroaktivt för personer som beviljats den lägre premien. Skrotningspremien förlängs till oktober 2025 och skrotning av Euro5-fordon är stödberättigande. Boverket får också möjlighet att göra undantag från vissa krav i förordningen.

Takbeloppet på 40 000 kronor för klimatpremien för lätta ellastbilar behålls

Ändringar: Förordningen (2024:20) om ändring i förordningen (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon

SFS: 2025:333

Ikraftträdande: Förordningen som skulle trätt i kraft den 1 juli 2025 utgår

Den tidigare beslutade sänkningen av takbeloppet för klimatpremien för lätta lastbilar utgår. Sänkningen från 40 000 kr till 30 000 kr skulle träda i kraft den 1 juli 2025. Takbeloppet kommer i stället att fortsätta att vara 40 000 kr.

Lättnader i strandskyddet – ett första steg

Ändringar: Lag om ändring i miljöbalken, lagen (1998:811) om införande av miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg

SFS: 2025:512–514

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Lagändringarna syftar till att skapa ett tydligare och mer ändamålsenligt strandskydd med bättre förutsättningar för att bygga bostäder och utveckla och driva företag i strandnära lägen. Ändringarna innebär bl.a. att generellt strandskydd inte längre ska gälla vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag och inte heller vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975, att undantaget från strandskyddet för behov inom areella näringar förtydligas och utvidgas, samt attkommuner enkelt ska kunna besluta att ett upphävt strandskydd inte återinträder när en ny detaljplan antas.

Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Ändringar: Förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter och vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

Beslutsunderlag: Promemorian Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

SFS: 2025:542 och 2025:543

Ikraftträdande: 23 juni 2025

Ändringarna i förordningen om vattenverksamheter och vattenförvaltningsförordningen innebär att vattenmyndigheterna under samverkan inför omprövning av vattenkraftverk och dammar ska göra en översyn av berörda vattenförekomsternas klassificering och miljökvalitetsnormer. Vid sådan

översyn ska de särskilt beakta vattenkraftens förmågor i elsystemet så att vattenkraften omprövas mot rätt kravnivå och att det utrymme EU-rätten ger att säkra en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel utnyttjas fullt ut.

Lagändringar för att genomföra EU-direktiv på energiområdet

Ny lag: Lag om offentliggörande av information om datacenters energiprestanda

Ändringar: Lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:131 Nya regler för datacenter och hållbara bränslen samt en ny reduktionsplikt

SFS: 2025:570–576

Ikraftträdande: 1 juli 2025, 1 januari 2026 respektive den 1 januari 2030

För att genomföra det ändrade förnybartdirektivet och energieffektivitetsdirektivet krävs dels en ny lag, dels flera lagändringar. Den nya lagen om offentliggörande av information om datacenters energiprestanda innebär att vissa datacenter ska rapportera in information om bl.a. energianvändning till en europeisk databas. Lagändringarna innebär också att det införs nya och ändrade hållbarhetskriterier för förnybara bränslen, förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung och återvunna kolbränslen. För att genomföra förnybartdirektivet och ändringar avseende reduktionsplikten som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2025 införs nya nivåer för reduktionsplikten och en möjlighet att uppfylla reduktionsplikten genom leverans av fossilfri el.

Stöd till åtgärder för minskade utsläpp av kväveföreningar i jordbruket

Ny förordning: Förordning om stöd till åtgärder för minskade utsläpp av kväveföreningar i jordbruket

SFS: 2025:655

Ikraftträdande: 8 juli 2025

Ett nytt investeringsstöd, det s.k. Kväveklivet, införs för att stödja jordbrukets insatser med att minska avgången av ammoniak och växthusgaser. Jordbruksverket ska administrera stödet som till exempel kommer kunna ges för investeringar i myllningsaggregat, tak över gödselanläggningar, surgörning och s.k. kvävesensorer som bidrar till en mer effektiv användning av kväve vid gödsling.

En ny beredskapssektor – Industri, byggande och handel

Ändringar: Förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning och förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket

SFS: 2025:738 och 2025:739

Ikraftträdande: 22 juli 2025

Ändringarna innebär att Sveriges geologiska undersökning och Tillväxtverket blir nya beredskapsmyndigheter och Tillväxtverket blir sektorsansvarig myndighet inom sektorn Industri, byggande och handel.

Förordningsändringar för att genomföra EU-direktiv på energiområdet

Ny förordning: Förordning om hållbarhetskriterier för vissa bränslen och förordning om reduktion av växthusgasutsläpp från bensin och diesel

Ändringar: Förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar m fl.

Beslutsunderlag: Promemorian Hållbarhetskriterier för vissa bränslen och en ny reduktionsplikt

SFS: 2025:588–595

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Den nya hållbarhetsförordningen och reduktionspliktsförordningen genomför delvis det reviderade förnybartdirektivet och ansluter till ändringarna i hållbarhetslagen och i reduktionspliktslagen. De innehåller bl.a. regler om undantag från rapporteringsskyldighet enligt hållbarhetslagen och om vem som ska anses leverera fossilfri el enligt reduktionspliktslagen. Flera förordningar måste ändras till följd av att hållbarhetslagen byter namn. Statens energimyndighet utses till tillsynsmyndighet enligt den nya lagen om offentliggörande av information om datacenters energiprestanda.

Ny instruktion för Svenska kraftnät

Ny förordning: Förordning med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät

SFS: 2025:782

Ikraftträdande: 1 augusti 2025

I den nya instruktionen tydliggörs bl.a. att Svenska kraftnät utifrån ett nationellt elförsörjningsperspektiv ska verka för en samordnad långsiktig planering av det nationella elsystemet och sammanlänkningen av detta med andra länder.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, demokrati, medier, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur.

Kontakt

Presskontakt hos kulturminister Parisa Liljestrand:

Pressekreterare Harald Eiken

Tfn 076-781 42 09

En moderniserad taltidningsverksamhet

Nya förordningar: Förordningen (2025:366) om en taltidningstjänst hos Myndigheten för tillgängliga medier

Ändringar: Förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier

Beslutsunderlag: Ds 2024:22 En moderniserad taltidningsverksamhet

SFS: 2025:366 och 2025:367

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Syftet med den moderniserade taltidningsverksamheten är att öka tillgången till nyheter och samhällsinformation för personer med synnedsättning eller annan läsnedsättning samt att stärka mediernas möjlighet att nå ut som taltidning. Den nya förordningen innehåller bestämmelser om Myndigheten för tillgängliga mediers taltidningstjänst, vilka medier som ska kunna ingå i tjänsten, mottagarutrustning och internetabonnemang för att ta del av innehållet i tjänsten och om stöd till taltidningar i tjänsten. Genom ändringen i myndighetens instruktion avvecklas taltidningsnämnden.

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet ansvarar för frågor som rör landsbygd, livsmedel och areella näringar, regional utveckling, transporter och infrastruktur samt bostäder och samhällsplanering.

Kontakt

Presskontakt hos landsbygdsminister Peter Kullgren:

Pressekreterare Dan Jormvik

Tfn 076-318 65 75

Pressekreterare Mattias Svensson

Tfn 076-110 51 67

Presskontakt hos infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson:

Pressekreterare Ebba Gustavsson

Tfn 076-127 04 88

Bekämpning av almsjukan

Ändringar: Förordning om ändring i växtskyddsförordningen (2022:795)

Beslutsunderlag: Betänkandet En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering (SOU 2024:35)

SFS: 2025:28

Ikraftträdande: 1 mars 2025

Genom ändringen får Skogsstyrelsen bemyndigande att meddela föreskrifter för att bekämpa almsjukan på Gotland. Ändringen innebär att almsjukesvamp läggs till de nuvarande växtskadegörare som Skogsstyrelsen får meddela föreskrifter om enligt växtskyddsförordningen. Bemyndigandet rörande almsjukesvamp är begränsat till åtgärder för att bekämpa förekomsten av almsjuka på Gotland. Det är en av flera åtgärder som föreslagits för att bevara almarna i betänkandet En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering (SOU 2024:35).

Stöd för att öka beredskapen inom primärproduktionen

Ny förordning: Förordning (2025:262) om statligt stöd för att öka beredskapen inom primärproduktionen

SFS: 2025:262

Ikraftträdande: 29 april 2025

Genom förordningen kan stöd lämnas för förebyggande åtgärder för att öka beredskapen inom primärproduktionen. Stöd lämnas framför allt till mikroföretag och små eller medelstora företag som är verksamma inom jordbruks-, fiske- eller vattenbruksproduktion. Företagen kan få stöd för åtgärder som förebygger och hanterar ett antal situationer som listas i förordningen. Det rör sig om rådgivning och kunskapshöjande insatser samt olika investeringar som ska stärka företagens möjlighet att fortsätta bedriva sin verksamhet under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Lättnader i byggkraven för studentbostäder

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:132 Lättnader i byggkraven för studentbostäder

SFS: 2025:519 och 2025:627

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Genom ändringarna tillåts undantag från kraven på tillgänglighet och användbarhet i byggnader med studentbostäder. Undantag från kraven gäller för högst 80 procent av antingen det totala antalet studentbostäder i en byggnad eller det antal studentbostäder som tillkommer i en byggnad när en åtgärd vidtas. Personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska dock kunna besöka en studentbostad som undantaget omfattar. Föreskrifter som meddelats med stöd av ett bemyndigande i lagen fastställer vad som krävs för att en studentbostad ska uppfylla kravet på att en person med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna besöka studentbostaden och eventuella undantag från det kravet. Termen studentbostad definieras som en bostad avsedd för studerande på universitet, högskola, annan eftergymnasial utbildning eller vuxenutbildning.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor om barnets rättigheter, folkhälsa och sjukvård, funktionshinder, socialförsäkringar och socialtjänst inklusive äldreomsorg. Departementet ansvarar även för frågor som rör idrott, ungdomspolitik, civilsamhället, trossamfund och begravningsväsendet.

Kontakt

Presskontakt hos socialminister Jakob Forssmed:

Pressekreterare Simon Hoff

Tfn 076-127 76 97

Presskontakt hos sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson:

Pressekreterare Joel Apelthun

Tfn 076-127 93 94

Presskontakt hos socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall:

Pressekreterare Karl Opdal

Tfn 076-128 48 03

Presskontakt hos äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje:

Pressekreterare Vendela Magnell

Tfn 076-118 13 83

Borttagande av regeln om tillgodoräknande av hemlandstid för sjuk- och aktivitetsersättning

Ändringar: Socialförsäkringsbalken, lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:1 Budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

SFS: 2024:1270 och 2024:1271

Ikraftträdande: 1 juni 2025 men tillämpas första gång på nya ärenden om sjukersättning eller aktivitetsersättning för tid fr.o.m. 1 juli 2025

Bosättningstid i ett tidigare hemland ska inte längre få tillgodoräknas som försäkringstid för sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning. Förslaget påverkar beräkningen av försäkringstid för att

kvalificera sig för rätt till garantiersättning. För den som kvalificerar sig så påverkas den försäkringstid som ligger till grund för beräkningen av storleken på garantiersättningen. Ändringen påverkar inte den som redan har rätt sjukersättning eller aktivitetsersättning före den 1 juli 2025.

Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner för den som undanhåller sig häktning, fängelse eller sluten ungdomsvård

Ändringar: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2022/25:111 Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner för den som undanhåller sig verkställighet av häktning eller frihetsberövande påföljd

SFS: 2025:611.

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Vissa socialförsäkringsförmåner dras in eller minskas för den som befinner sig i häkte, fängelse eller ett särskilt ungdomshem. Det gäller t.ex. sjukpenning och sjukersättning. Lagändringen innebär att förmåner kan minskas eller dras in även för den som är dömd till fängelse eller sluten ungdomsvård men som håller sig undan verkställighet av domen. Förmånerna ska även kunna minskas eller dras in när det finns ett beslut om häktning men den häktade personen inte har kunnat frihetsberövas.

Oberoende barnombud ska ge stöd till barn i utsatta situationer

Ny tidsbegränsad förordning: Förordning om statsbidrag till försöksverksamhet med oberoende barnombud

Beslutsunderlag: Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen (SOU 2023:40)

SFS: 2025:119

Ikraftträdande: 1 april 2025 (förordningen upphör att gälla vid utgången av 2028)

Barn med stora behov av hjälp ska kunna få stöd från ett oberoende barnombud att tillgodose sina rättigheter. De flesta barn i Sverige får de insatser de behöver och har rätt till. Men det finns barn som behöver stöd för att kunna ta tillvara sina rättigheter. Ofta handlar det om barn som är i utsatta situationer och som saknar stöd från vårdnadshavare eller andra vuxna. Till exempel barn som utsätts för våld, övergrepp, kränkningar och försummelse. För att de ska kunna få sin röst hörd i kontakter med myndigheter satsar regeringen på försöksverksamhet med oberoende barnombud.

Förordningen innehåller bestämmelser om statsbidrag till ideella föreningar och stiftelser som bedriver försöksverksamhet med oberoende barnombud. Ansökan görs till Socialstyrelsen som prövar inkomna ansökningar.

Gårdsförsäljning av alkoholdrycker

Ändringar: Alkohollagen (2010:1622)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:86 Bättre förutsättningar för besöksnäringen i fråga om småskalig produktion av alkoholdrycker

SFS: 2025:299 och 2025:300

Ikraftträdande: 1 juni 2025 och 1 juni 2031

Det införs en tidsbegränsad möjlighet till gårdsförsäljning av alkoholdrycker. För att få bedriva gårdsförsäljning krävs tillstånd. Tillstånd kan enbart beviljas småskaliga oberoende tillverkare. Gårdsförsäljning får vidare endast ske till konsumenter som deltar i ett kunskapshöjande besöksarrangemang som anordnats av tillverkaren. Försäljningen till varje enskild konsument får inte få överstiga 0,7 liter spritdrycker, tre liter vin, tre liter starköl och tre liter andra jästa alkoholdrycker vid samma besökstillfälle. Reformen ska utvärderas och de nya bestämmelserna om gårdsförsäljning ska gälla i sex år från ikraftträdandet.

En ny förebyggande socialtjänstlag

Ny lag: Socialtjänstlag (2025:400)

Ändringar: Ett stort antal lagar följdändras

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:89 En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter

SFS: 2025:400 m.fl.

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Den nya socialtjänstlagen ersätter den nuvarande socialtjänstlagen från 2001. Den nya lagen innebär att socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande och fånga upp behov innan de blivit för stora. Socialtjänsten ska bl.a. arbeta för att förebygga och motverka brottslighet. Socialtjänsten ska bli lättare att nå och det ska vara lättare att få hjälp från socialtjänsten när det behövs. Socialtjänsten ska kunna erbjuda insatser snabbare genom att fler insatser kommer att kunna erbjudas utan individuell behovsprövning. Barns rättigheter stärks genom att lagen anpassas till Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Vidare kommer orosanmälningar om barn att bli sökbara. Socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med

vetenskap och beprövad erfarenhet och kontinuerligt följas upp och utvecklas.

En ny socialtjänstförordning

Ny förordning: Socialtjänstförordning (2025:468)

Ändringar: Ett stort antal förordningar följdändras

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:89 En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

SFS: 2025:468 m.fl.

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Den nya socialtjänstförordningen ersätter den nuvarande socialtjänstförordningen från 2001. Förordningen har en ny struktur och bestämmelserna är anpassade till den nya socialtjänstlagen. Det införs krav på personalens kompetens på hem för vård och boende. Med anledning av detta flyttas även vissa bestämmelser om föreståndarens respektive personalens kompetens från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till socialtjänstförordningen. Det högsta belopp som kommunen tillåts ta ut i ersättning för uppehälle vid insatser av behandlingskaraktär indexeras upp till dagens penningvärde.

Förändrade möjligheter att byta kön

Nya lagar: Lag (2024:237) om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen, lag (2024:238) om fastställande av kön i vissa fall och lag (2024:239) om upphävande av lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall

Ändringar: Steriliseringslagen (1975:580) m.fl.

Beslutsunderlag: Bet. 2023/24:SoU22 Förbättrade möjligheter att ändra kön

SFS: 2024:237–246

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Processen för ändring av det kön som framgår av folkbokföringen särskiljs från processen för kirurgiska ingrepp i könsorganen. En person som har fyllt 16 år ska kunna få sitt juridiska kön ändrat efter en prövning av könsidentiteten och en medicinsk utredning. Det krävs inte längre något tillstånd från Socialstyrelsen för att få genomgå sådana kirurgiska ingrepp i könsorganen som syftar till att personens kropp ska stämma överens med

könsidentiteten. Ingreppen ska dock, som i dag, föregås av en utredning inom hälso- och sjukvården.

Begränsad tillgång till lustgas

Ny lag: Lag (2025:000) om lustgas

Ny förordning: Förordning (2025:000) om lustgas

Ändringar: Inregränslagen (1996:701), offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:127 Begränsad tillgång till lustgas

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 resp. 2 juli 2025

Syftet med den nya lagen om lustgas är att motverka användning av lustgas som berusningsmedel. Lustgas får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet om det finns särskild anledning att anta att lustgasen ska användas som berusningsmedel. Det införs även åldersgräns och mängdbegränsning för försäljning eller utlämnande av lustgas i näringsverksamhet till en privatperson. Även införsel av lustgas regleras. Den som vill bedriva detaljhandel med lustgas ska anmäla försäljningen till Folkhälsomyndigheten, som också utövar den huvudsakliga tillsynen. Till vissa av bestämmelserna kopplas ett straffansvar.

Uppdaterat högkostnadsskydd för läkemedel

Ändringar: Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:144 Uppdaterat högkostnadsskydd för läkemedel

SFS: 2025:000

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Högekostnadsskyddet på läkemedelsområdet uppdateras vilket innebär att patienterna ska betala en högre egenavgift inom högekostnadsskyddet för läkemedel. Syftet med justeringen är att förbättra möjligheterna till en hållbar finansiering av läkemedelskostnaderna. Justeringen innebär att kostnadstaket för högekostnadsskyddet för läkemedel höjs, från 2 900 kronor till 3 800 kronor. Beloppen inom den s.k. högekostnadstrappan höjs också i varje steg. Dessutom ändras det första trappsteget så att patienten betalar 75 procent, i stället för 50 procent, av kostnaden i intervallet. Sammantaget beräknas avgifterna som den enskilde som mest kan behöva betala öka med 900 kronor under en tolv månadersperiod.

Genomförande av tillgänglighetsdirektivet

Ny lag: Lag (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

Ny förordning: Förordning (2023:676) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

Beslutsunderlag: Prop. 2022/23:42 Genomförande av tillgänglighetsdirektivet

SFS: 2023:254

Ikraftträdande: 28 juni 2025

Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet). Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning. Vissa produkter och tjänster ska uppfylla vissa krav på tillgänglighet. De produkter som omfattas är bl.a. datormaskinvarusystem med generella användningsområden, viss terminalutrustning och läsplattor. Tjänster som omfattas är bl.a. e-handelstjänster, e-böcker och vissa passagerartransporttjänster. Skyldigheter läggs på tillverkare, tjänsteleverantörer, importörer och distributörer. Till vissa av bestämmelserna kopplas en sanktionsavgift om bestämmelsen har åsidosatts.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och rymdpolitik. Inom departementets ansvarsområde ryms förskola, grundskola och motsvarande obligatoriska skolformer, gymnasieskola och utbildning för vuxna (inklusive de anpassade skolformerna), folkbildning, högre utbildning, forskning, rymd och studiefinansiering.

Kontakt

Presskontakt hos utbildnings- och integrationsminister Simona

Mohamsson:

Pressekreterare Alexandra Örenmark

Tfn 076-117 29 48

Presskontakt hos gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta

Edholm:

Pressekreterare Elin Söderholm

Tfn 076-142 93 47

Skolans säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte stärks

Ändringar: Skollagen (2010:800) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:160 Skolor mot brott

SFS: 2025:625 och 2025:626

Ikraftträdande: den 1 juli 2025

I skollagen införs nya bestämmelser som ska trygga säkerheten för barn, elever och personal i förskolan och skolan, inklusive komvux. Förskolor och skolor ska ha beredskap för att hantera hot och allvarliga våldssituationer. Beredskapsplaner och beredskapsarbetet skyddas av sekretess. Förskolor och skolor ska också vidta åtgärder för att obehöriga personer inte ska komma in på förskolans eller skolans område när verksamheten pågår. Rektorer får besluta om att genomsöka elevers väskor om det behövs för att begränsa risken för brott, ordningsstörningar eller kränkningar eller för att upprätthålla säkerheten, men bara om det är proportionerligt. Om en elev misstänks för ett brott i skolan ska rektorn som huvudregel anmäla det till polisen.

Skolan ska förmedla vikten av att följa lagar och andra föreskrifter i samhället

Ändringar: Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, förordningen (SKOLFS 2010:255) om läroplan för anpassade grundskolan, förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan, förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen och förordningen (SKOLFS 2013:148) om läroplan för anpassade gymnasieskolan, förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan.

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:160 Skolor mot brott

SKOLFS: 2025:347–354

Ikraftträdande: den 1 augusti 2025

I läroplanerna för samtliga skolformer i skolväsendet görs det ett tillägg som förtydligar att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas.

Ett nationellt professionsprogram införs för rektorer, lärare och förskollärare

Ändring: Skollagen (2010:800)

Ny förordning: Förordning (2025:280) om nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Beslutsunderlag: Prop. 2022/23:54, prop. 2023/24:166 och Skolverkets redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

SFS: 2023:393 och 2025:280

Ikraftträdande: 1 september 2025

Ett nationellt professionsprogram införs för att stärka kvaliteten i undervisningen och höja läraryrkets status och består av två delar, dels den nationella strukturen för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare, dels det nationella meriteringssystemet för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare. Kompetensutvecklingen ska vara relevant, stärka professionernas vetenskapliga grund och bidra till att utveckla undervisningens kvalitet. Det nationella meriteringssystemet ska innehålla fyra olika meriteringsnivåer. Skolverket ska efter ansökan besluta att en legitimerad lärare eller legitimerad förskollärare har uppnått en viss meriteringsnivå om läraren eller förskolläraren uppfyller villkoren för nivån.

Nytt statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet

Ny förordning: Förordning (2025:718) om statsbidrag till säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet

Beslutsunderlag: prop. 2024/25:99

Ikraftträdandedatum 22 juli 2025

För att stötta huvudmän i säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte införs ett nytt statsbidrag. Huvudmän inom skolväsendet kan söka bidraget och använda det till bland annat fysiska och tekniska åtgärder som syftar till att höja säkerheten och minska risken för brott.

Statsbidrag för fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk

Ny förordning: Förordning (2025:359) om statsbidrag för fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk

SFS: 2025:359

Ikraftträdande: den 1 juli 2025

Syftet med bidraget är att fler elever ska kunna få tillgång till fjärrundervisning i något av de nationella minoritetsspråken. Bidraget kan sökas av huvudmän i grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola och får användas för fjärrundervisning som huvudmannen själv ordnar eller som köps in från en annan huvudman.

Utökade möjligheter till förenade anställningar i högskolan

Ändringar: Högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100)

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:60 Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (bet. 2024/25:UbU15, rskr 2024/25:219)

SFS: 2025:557 och 2025:667

Ikraftträdandedatum: 1 juli 2025 (ändring i högskolelagen) och 15 juli 2025 (ändring i högskoleförordningen)

Ändringarna ger högskolor möjlighet att förena en anställning som professor, lektor, biträdande lektor eller en annan anställning som lärare med en anställning utanför högskolan. De tidigare reglerna som begränsade möjligheten att ha en så kallad förenad anställning, till anställningar som professor och lektor och endast i förening med en anställning vid sjukvårdsenheter som är upplåtna för medicinsk utbildning och forskning, tas bort. Nu kan fler kategorier av läraranställningar kombineras med fler anställningar utanför högskolan. Syftet med förändringen är att göra det

lättare för personer att röra sig mellan högskolan och andra sektorer, även tidigt i sin akademiska karriär.

Stärkta och bemannade skolbibliotek

Ändringar: Skollagen (2010:800) och bibliotekslagen (2013:801)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:164 Stärkta skolbibliotek och prop. 2023/24:166 Ändring av ikraftträdande av bestämmelser i skollagen om det nationella professionsprogrammet (bet. 2024/25:UbU3 och bet. 2024/25:UbU4, rskr. 2024/25:39 och rskr. 2024/25:40)

SFS: 2024:1072 och 2024:1073 samt 2024:1075

Ikraftträdandedatum: 1 juli 2025

Ändringarna syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga skolbibliotek. Elever i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska som huvudregel ha tillgång till ett skolbibliotek på den egna skolan. Om det finns särskilda skäl, kan skolbiblioteket i stället få erbjudas på en annan skola eller på ett folkbibliotek. Skolbiblioteken ska vara bemannade så att ändamålen med skolbibliotek uppnås. Varje huvudman ska anstränga sig för att i första hand anställa personal som har en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap eller i andra hand en annan relevant högskoleutbildning.

Förskolan ska vara skärmfri

Ändring: Förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan

Beslutsunderlag: Skolverkets redovisning av uppdrag om översyn av området digitalisering i förskolans läroplan, 31 maj 2024

SKOLFS-nummer: SKOLFS 2025:23

Ikraftträdandedatum: den 1 juli 2025

Forskning visar att små barn lär sig bäst i analoga miljöer. Förskolans läroplan ändras därför så att förskolan i huvudsak ska vara skärmfri för barnen. Det införs bland annat skrivningar som anger att endast analoga lärverktyg bör användas för barn under två år och för barn i övriga åldrar bör andra lärverktyg än analoga användas restriktivt. Dessutom görs ändringar för att ytterligare betona vikten av läsning och rörelse i förskolan och att utbildningen i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utrikesdepartementet

UD ansvarar för Sveriges förbindelser med andra länder och internationella organisationer och för bistånds- och internationell handelspolitik. UD utgör tillsammans med cirka 100 utlandsmyndigheter utrikesförvaltningen.

Kontakt

Presskontakt hos utrikesminister Maria Malmer Stenergård:

Pressekreterare Susan Vo Bergqvist

Tfn 076-1309562

Pressekreterare Linnéa Schor Radeborn

Tfn 076-0188810

Presskontakt hos bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa:

Pressekreterare Linn Laurin

Tfn 076-1336790

Ny lag om internationella sanktioner

Ny lag: Lag (2025:327) om internationella sanktioner

Ändringar: Lag (2025:330) om ändring i lagen (2023:677) om frysning av tillgångar med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2024/25:126 Ny lag om internationella sanktioner (bet. 2024/25:UU17, rskr. 2024/25:186)

SFS: 2025:327–332

Ikraftträdande: 10 juni 2025

Den nya lagen, som genomför EU:s sanktionsdirektiv, skärper straffen för sanktionsbrott. Dessutom kriminaliseras brott som bedöms som ringa samt försök och medhjälp till vissa sanktionsbrott. En anmälningssplikt införs för vissa utvalda myndigheter som upptäcker misstänkta överträdelser av sanktioner.

Nya förutsättningar för legaliseringar och andra former av intyganden

Ny förordning: Förordning (2025:549) om rätt för Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) att verkställa legaliseringar

Ändringar: Förordning om ändring i förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen

Beslutsunderlag: SOU 2023:42 Ett modernare regelverk för legaliseringar, apostille och andra former av intyganden

SFS: 2025:549 och 550

Ikraftträdande: 1 juli 2025

Genom den nya förordningen förtydligas och begränsas förutsättningarna för legalisering. Legalisering får t.ex. inte ske om det är uppenbart att riktigheten av handlingen kan ifrågasättas eller att legaliseringen kan komma till användning för lagstridiga syften. Vidare införs ett språkkrav som innebär att legalisering endast får ske om handlingen är skriven på eller översatt till svenska eller engelska. Översättningar gjorda av icke auktoriserade översättare ska förses med en särskild försäkran inför notarius publicus att översättningen är korrekt och sanningsenlig. Genom ändringarna i förordningen med instruktion för utrikesrepresentationen begränsas och förtydligas de notariella uppgifter som får utföras vid utrikesrepresentationerna.